

ZABEZPEČENÍ VOLNOSTI POHYBU VOJSK A VELENÍ V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY ZA VZDUŠNÉ PŘEVAHY NEPŘÍTELE

Generálmajor Ján Lipový

Při vyhodnocování počátečních období uplynulých válek, především druhé světové války, bylo charakterisováno počáteční období

- nenadálým napadením,
- zahájením operací s překvapením,
- před přímým napadením předcházela řada klamných opatření, která měla za cíl odvést pozornost od prostoru předpokládané činnosti. Na příklad útok proti Francii v první i druhé světové válce skrze neutrální státy, útok Němců proti SSSR v r. 1941. Před zahájením úderu na Pearl Harbour předcházela živá diplomatická činnost Japonců, vedoucí k zmírnění napětí mezi USA a Japonskem, klamný manévr japonských vojsk směrem na jih k Indonésii a úplně utajený pohyb námořních sil k Pearl Harbour. Cílem této činnosti bylo klamnými pohyby odvrátit pozornost od prostoru předpokládaného úderu, a tím způsobit úplnou nepřipravenost vojsk v napadených prostorech, aby výsledek nenadálého napadení byl rozhodný. Aby bylo čeleno tomuto nenadálému napadení, bylo třeba provádět rozsáhlé pohyby sil a prostředků, které byly již v průběhu bojové činnosti velmi zranitelné.

V tomto článku se nebudu zabývat otázkou, jak čelit nenadálému napadení a překvapivým úderům. Tato otázka bylo již rozvedena v jiných pracích. Provedu rozbor opatření, která je třeba organisovat, aby veškeré pohyby vojsk bylo možno provést i za nejtěžší situace i při převaze nepřátelského letectva.

K zdůvodnění všech nutných opatření k zajištění volnosti pohybu je třeba napřed poukázat na pravděpodobný ráz činnosti nepřítele v počátečním období války, která může mít podstatný vliv na pohyb vojsk.

Podle rázu činnosti německých fašistických armád v druhé světové válce, jakož i podle názoru současných theoretiků kapitalistických armád je možné předvídat v počátečním období války následující ráz bojové činnosti:

- údery strategického letectva s použitím zbraní hromadného ničení na letiště, sklady pohonných hmot a letištní zařízení s cílem zničit letectvo protivníka nebo aspoň ochromit jeho činnost, a tím vyřadit nejúčinnější prostředek pro boj s letectvem útočníka a k provedení úderů na vojenské objekty v jeho týlu,
- rozrušit komunikační a průmyslová centra, především důležité železniční uzly, a tak znemožnit přivedení nových sil i prostředků do bojového prostoru k přípravě obrany v nejkratším čase, jakož i znemožnit soustředění sil k provedení odvetných úderů,
- znemožnit již v zárodku provedení jakéhokoli pohybu sil i prostředků soustavným střežením komunikací, zamořením jejich důležitých úseků, zvláště soutěsek a křižovatek, bitevními údery ničit živou sílu,
- rozrušit systém velení ničením velitelských stanovišť a spojovacích uzlů a izolovat tak bojující síly od velitelských orgánů a tím znemožnit jejich informovanost a demoralisovat je,

- ničit všechna zařízení, která prozrazují činnost nepřátelského letectva a mohou rušit navedení letadel na cíl, jako radiolokátory a rušící stanice, znemožnit manévr těchto prostředků, jakož i všech prostředků PVO vojsk i státu,
- činností výsadekových vojsk obsazovat důležité prostory v týlu našich vojsk a diversními skupinami rušit velení a pohyb vojsk a materiálu.

Uvedl jsem jen některé činnosti, které jsou charakteristické pro rušení pohybu vojsk a velení vojskům. Zároveň s touto činností započne i pohyb pozemních, především obrněných vojsk nepřítele, která již přímo bojem budou mít vliv na pohyb našich vojsk. Ráz této činnosti vyplývá z vyhodnocení prací vojenských teoretiků států NATO v současné době. Protože přímo sousedíme se státy NATO, především z nejagresivnějších z nich, západním Německem, je třeba tyto názory podrobit důkladnému rozboru a řešit účinná opatření, jak jim čelit a jak si uchovat volnost jednání i v složité situaci počátečního období války.

OPATŘENÍ K ZABEZPEČENÍ VOLNOSTI POHYBU

K včasnému provedení všech opatření k odrazení úderu nepřítele v počátečním období války je třeba především včas odhalit zámysl nepřítele k provedení tohoto úderu. Čím dříve odhalíme zámysl nepřítele, tím důsledněji budou organisována účinná protiopatření. Protiopatření musí být provedena rychle, s úplným utajením, aby byla pro nepřítele překvapením. Vzhledem na soudobé prostředky vedení boje, zvláště na účinnost zbraní hromadného ničení, nebude rozhodující, jak účinná opatření provedeme, ani mohutnost těchto opatření, nýbrž jak svá opatření, třeba jednoduchá, dovedeme před nepřítelem utajit. Mohutné a odolné obranné objekty, uzly obrany, dovedně organisované zátarasy a základny, budou-li nepřítelem včas zjištěny, mohou být překonány. Zato však jednoduché zátarasy, dovedné rozmístění opěrných bodů a záloh, jejichž existence zůstane pro nepřítele utajena, mohou způsobit nepříteli značné ztráty a v celém svém souhrnu rozhodně opotřebovat jeho údernou sílu a dalšími aktivními odvetnými opatřeními přivést jeho úder ke zhroucení. Proto v tomto období má zvláštní význam organisace dokonalého průzkumu s cílem včas odhalit zámysl nepřítele.

Zároveň s průzkumem třeba organisovat dovedné maskování vlastních opatření, vlastní činnosti a klamných opatření s cílem oklamat nepřítele o našem skutečném zámyslu. Tím dosáhneme, že úder nepřítele budou vedeny do prázdna, že nepřítel vyčerpá své prostředky na nepravém místě, a tak se stanou naše protiopatření účinnější.

Z toho vyplývá, že vlastní protiopatření musí být velmi dokonale promyšlena a připravena, všestranně zajištěna a zabezpečeno jejich rychlé provedení. Předčasné aktivování všech připravovaných opatření znamená i jejich prozrazení, a tím i snížení jejich účinnosti.

Je však třeba počítat i s takovým případem, že se nepříteli podaří své přípravy utajit, že svým úderem, po případě použitím dosud neznámých bojových prostředků nebo novým způsobem jejich použití a novou formou činnosti vojsk dosáhne překvapení. Za takových těžkých podmínek bude úspěch činnosti vlastních vojsk v počátečním období války velmi závislý

na iniciativním a pružném využití dříve provedených opatření odpovídajících daným podmínkám a na provedení i neplánovaných opatření, která dopomohou k získání iniciativy.

V této práci budu se především zabývat řešením opatření, která tyto vhodné podmínky k vedení boje vytvoří.

Vyplývá-li ze zásad vedení boje a operace na počátku války podle názoru theoretiků kapitalistických armád, že údery prostředků zbraní hromadného ničení budou vedeny proti soustředěným nebo přesunujícím se vojskům, bude důležité, abychom nevytvářeli podmínky pro takové údery. To znamená nesoustřeďovat vojska, zvláště v počátečním období války. V jednom prostoru nemít soustředěno více než sílu praporu, a to tak rozptýleně, aby bylo neúčelné použít proti tomuto praporu atomových nebo jiných zbraní hromadného ničení, přitom však mít promyšlen a zabezpečen manévr takto rozptýlenými silami, který umožňuje rychle je soustředit k úderu z chodu.

Rovněž tak veškeré přesuny vojsk v počátečním období války, zvláště v blízkosti fronty, musí být prováděny podle těchto zásad. Přesunovat vojska po všech komunikacích i terénu, aby skýtala malý cíl po nejkratší dobu. Přesuny malých jednotek je možné a potřebné provádět většími rychlostmi. Množství malých cílů pohybujících se maximální rychlostí skýtá nevýhodný cíl pro použití zbraní hromadného ničení a často i pro bitevní letectvo.

Ráz počátečního období války bude vyžadovat, aby na příklad svazky prvního sledu z prostoru svého stálého rozmístění co nejdříve obsadily určená pásma s využitím všech možností. Na počátku bude probíhat bojová činnost se soustředěním úsilí na důležitých směrech a ne na souvislé frontě. Proto jsou reálné podmínky k využití značného počtu komunikací a pomocných cest k rychlému vyjití do stanovených prostorů. K tomu však je třeba provést řadu důležitých přípravných opatření.

Pro každý útvar, jednotku je třeba předem plánovat prostor (rajon), do kterého musí vyjít, s přesným určením pochodových os, i časového počtu přesunu.

V počátečním období, t. j. až do zaujetí obrany divisemi prvního sledu, provádět pohyb jen k frontě, nepřipustit rokádní ani zpáteční pohyby. Tím se zabezpečí plynulost i větší rychlost přesunu.

Již předem znát určený prostor, prozkoumat komunikace a osu pochodu s vyznačením nebezpečných míst na ose, vytyčením objezdů a využitím záložních komunikací a pomocných cest, po případě možnosti přesunu terénem. Kde takové možnosti nejsou, tam je třeba již nyní plánovitě je připravit i budovat komunikace a pomocné cesty. Ráz terénu našeho státu často vytváří na komunikacích místa, jejichž objezd je velmi ztížen nebo je možný jen velkou oklikou. Při plánovitém průzkumu komunikací příslušného prostoru je možné již nyní organisovat odstranění uvedených těžkostí. V počátečním období války může mít při organisaci pohybu vojsk i sebe- menší zdržení vážné následky. Vzhledem k tomu, že podobná místa budou i středem pozornosti nepřátelského letectva, které může situaci ještě ztížit, je důležité, aby štáby svazků věnovaly těmto otázkám náležitou pozornost. Je důležité připravit a postupně budovat objezdy okolo důležitých křižovatek, větších míst a komunikačních uzlů.

Aby se urychlilo provedení všech opatření spojených s rychlým vyjitím vojsk do plánovaných prostorů, bude vhodné řešit tuto otázku ve spolupráci s místními orgány. Ty by mohly zabezpečit na př. rychlé vytyčení pochodové osy, zvláště pro pohyb v noci, její uvolnění a zabezpečení pořádku, zvláště zamezit její nepředvídané použití protijedoucimi vozidly a j. K tomu by mohlo být s výhodou použito občanů nepodléhajících vojenské povinnosti. Na pochodové ose bude vhodné rozmístit prostředky k rychlému odstranění zátarasů, jako zřícenin domů, lesních závalů a p. K tomu účelu použít traktorů, buldozerů a podobných silničních strojů, v zimě sněhových pluhů k odstranění závějí nebo náledí, plánovitěho rozmístění automobilních opraven a p. Mezi další opatření patří udržování zásob materiálu na opravu silnic, jejich udržování v nepřetržité sjízdnosti, vytyčování možných úkrytů podél osy a j.

Budou-li tato opatření předem připravena, bude to mít velký význam pro urychlení pohybu v počátečním období války. V rámci utajení těchto opatření je třeba promyslet vhodnou formu jejich provádění podle místních poměrů.

Vhodné podmínky pro volnost pohybu v počátečním období války mohou být vytvořeny i dovedným vyřešením metody doplňování vojsk především v ohroženém prostoru.

Podle názoru theoretiků kapitalistických armád je v počátečním období války věnována zvýšená pozornost vyřazení letectva napadeného státu. Proto jsou především plánovány údery proti letištím, skladům pohonných hmot a radiolokačním zařízením zbraněmi hromadného ničení s cílem zničit je nebo aspoň ochromit činnost letectva.

Abychom si zabezpečili volnost jednání i při překvapení nepřítelem a při jeho vzdušné počáteční převaze, je rovněž třeba promyslet řadu protiopatření. Mezi taková protiopatření mohou patřit:

- provádět již v období nebezpečí zahájení nepřátelského úderu soustavný manévr letectvem k desorientaci nepřítele o obsazení letišť. K tomu je ovšem třeba mít potřebný počet záložních letišť,
- zřizovat klamná letiště a předstírat jejich používání,
- soustavně zkoumat možnosti zkracování letištních ploch a tím zvyšování počtu letišť, což skýtá lepší podmínky klamných manévru, a zkracování doby jejich výstavby, jakož zkoumat i možnosti mít na letišti menší počet letadel,
- dosáhnout toho, aby bylo možné vzlétat i přistávat z minimální letištní plochy pomocí zvláštních zařízení, čítajíc v to startovací rampy nebo možnost kolmých vzletů. V posledním případě bude zabezpečeno úplné rozptýlení letectva, na které již nebude účelné útočit zbraněmi hromadného ničení, po případě bude třeba většího počtu těchto zbraní, což jejich kapacitu značně vyčerpá.

V tomto směru by mělo být zaměřeno hlavní úsilí theoretických pracovníků letectva.

Zároveň se zabezpečením volnosti pohybu v počátečním období války při převaze nepřátelského letectva pokládám za nutné řešit i další otázku, která s ní těsně souvisí. Je to řešení opatření k rychlému zpevnění obrany útvarů a svazků prvního sledu. Tuto otázku je třeba nejen plánovitě předvídat s hlediska taktického rozmístění jednotek a útvarů, ale i zaujetí bo-

jových sestav a rozmístění záloh a jejich plánovitě činnosti. Ne menší důležitost však má organizace a plánovitě předvídání materiálního zabezpečení a provedení plánu.

Na příklad osady tvoří zpravidla výhodné podmínky k vybudování operních bodů s kruhovou obranou. Je však třeba předvídat nejen jejich vybudování jednotkami, které v těchto osadách budou rozmístěny, ale počítat s možností jejich budování místním obyvatelstvem, které nepodléhá vojenské povinnosti. Za tím účelem plánovitě předvídat rozmístění potřebného materiálu, především potřebného nářadí, strojů, trhavin a p. v osadě. K tomu je jen třeba vhodně podporovat požadavky JZD, státních statků, místních lomů a průmyslových podniků a mít v přesné evidenci tento materiál a jeho možnosti.

Zásoby rozmístěné centrálně třeba organisovat tak, aby byly pro jednotlivé útvary již kompletovány a aby bylo tak zabezpečeno urychlené rozvezení jich k útvarům.

Vzhledem na ráz počátečního období války je třeba se zvláště zabývat pružným řešením doplňování, zvláště svazků a útvarů prvního sledu. Rovněž tak rozmístěním materiálních potřeb, aby odpovídalo požadavkům zabezpečení úspěšného vedení boje v počátečním období války.

ZABEZPEČENÍ VELENÍ V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Cílem úderů letectva a činnosti různých diversních skupin nepřítelů bude zničit již na počátku války prvky velení a působit tak desorganizaci vojsk a štábů o situaci vlastních a nepřátelských sil. Tato skutečnost by skýtala výhodné podmínky pro umělé šíření nepravdivých zpráv a může způsobit zmatek u civilního obyvatelstva, což by mohlo mít značný vliv i na činnost vojsk. Kolik zkušeností v tomto směru bylo právě získáno v nedávném pokusu o kontrarevoluční puč v Maďarsku! Je proto velmi důležité nepřipustit možnosti desorientace veřejnosti i orgánů velení v počátečním období války.

V počátečním období války má zvláštní význam dokonalá znalost situace vlastní i nepřítelů, protože jen tak bude možné správně se rozhodovat, ale i činit konkrétní a účinná opatření. Musí docházet k rychlé a časté výměně zpráv o situaci mezi sousedy, s nadřízeným štábem až do hlavního velitelství. I když systém velení v armádě je k těmto cílům zaměřen a velení několikanásobně zabezpečeno rozmanitými pojítky, nemůžeme zůstat uspokojeni na dosaženém stupni, nýbrž musíme již nyní hledat v tomto směru všechny další možnosti.

Především bude třeba zajistit kromě znalosti situace na frontě:

- zda se provádějí všechna plánovaná opatření,
- kde jsou a co dělají doplňky odesílané k útvarům a v jakém stavu přišly,
- jaká prováděná opatření byla zásahem nepřítelem narušena a jaké to má následky.

Štáby všech stupňů budou vyvíjet přirozené úsilí získat zprávy od podřízených útvarů, jakož i podat zprávy od jednotek a útvarů nadřízeným štábům. Ty budou často skresleny zveličováním hrozícího nebezpečí. Bude je proto třeba ověřovat a vyhodnocovat. Ze silného rušení radiového provozu a z přerušení linkového spojení může nastat v tomto období nepř-

hlednost v situaci. Přitom pro jednotky a útvary, které působí na frontě, jakož i pro útvary, které na frontu přicházejí, bude třeba těsné spolupráce a toho nejdůležitějšího — správné informovanosti.

V takové situaci je třeba

- iniciativně hledat spojení se sousedem a s nadřízenými všemi prostředky prostřednictvím toho, s kým se může nejsnadněji zjednat spojení,
- nepřerušovat zjednané spojení ani za pohybu a mít prostředky k jeho udržení přímo z vozidel,
- využít pojítek lesních a místních správ, občanských zařízení k zřizování náhradních sítí,
- k pronikání informací třeba využít i místního obyvatelstva, zvláště jeho znalosti terénu, jakož i všech místních veřejných orgánů.

Z toho vyplývá, že úspěch v počátečním období války přímo závisí na přesné informovanosti velitelů a štábů. Proto je třeba věnovat soustavnou pozornost organizaci velení a hledat nové metody odpovídající soudobým podmínkám.

Práce vševojskového štábu jako hlavního orgánu velení je v podstatě organisována jako na konci druhé světové války. Přitom se však ráz boje vyplývající ze soudobých prostředků vedení války podstatně změnil. Na tuto změnu se snažíme reagovat zaváděním různorodé techniky na pomoc štábům, na př. televise, fototelegrafu, směrových pojítek a j. Jistě tendence daným podmínkám odpovídající. Jsem však toho názoru, že musíme být po této stránce ještě rozhodněji a hledat zlepšení i v organizaci práce vševojskového štábu samé.

V současných podmínkách hlavním prostředkem velení bude radio ve svém různorodém použití. Na tomto principu je v podstatě již od minulé války založeno velení letectvu. Letectvo má však k řízení zvlášť organisován štáb, jehož jádro je v operačním sále, v kterém je několik pracovníků s příslušnými pomůckami k zabezpečení znalosti vlastní i nepřátelské situace na bojišti (na zemi i ve vzduchu).

Další pracovníci vyhodnocují situaci a na základě možností vlastních předkládají návrhy přítomnému veliteli, ten hned rozhoduje a jeho příkazy jsou předávány k vykonání. Hlavní věcí je, že přítomný velitel letectva nebo PVOS je okamžitě informován o situaci. Myslím, že by uvedených metod bylo možno výhodně využít i ve vševojskovém štábu, zvláště v štábu armády. Tuto myšlenku je třeba do důsledků prozkoumat a odpovídajícím způsobem aplikovat pro potřeby vševojskové.

Na stupni pluk až armáda navrhuji celé velení a práci štábu organisovat takto:

- u útvarů zřídit velitelskou pracovnu,
- u svazků štábní pracovnu,
- u svazů operační pracovnu.

Velitelskou pracovnu střeleckého, mechanisovaného, tankového pluku organisovat v obrněném transportéru (tanku) upraveném pro práci štábu. V této velitelské pracovně může být přítomen velitel se svými vševojskovými pomocníky.

V pracovně navrhuji zříditi

- televizní obrazovku pro přenášení obrazů od praporů (u praporu televizní snímací kamera),
- radiovou stanicí pro spojení s podřízenými,
- radiovou stanicí pro spojení s velitelem divise,
- fototelegraf pro přenášení zpráv — pluk — divise a naopak,
- vhodné zařízení k vedení situační mapy, na které budou vhodnými přípravenými značkami vyznačeny prvky bojové sestavy vlastní i nepřátelské (náčelníkem průzkumu),
- přijímač v síti výstrahy a leteckého průzkumu,
- záložní radiovou stanicí a přijímač.

Takto upravená pracovna by měla být určena jen k řízení boje. K jiným účelům by ji nemělo být používáno. Kromě osobních zbraní bude vhodné vyzbrojit transportér tarasnicí a velkorážním kulometem pro boj proti letadlům i pozemním cílům. Ve spolupráci techniků a velitelů je třeba promyslet umístění zbraní na transportéru tak, aby je mohli obsluhovat přítomní pomocníci, kteří musí být vycvičeni v obsluze obou zbraní. Zvláštní obsluhu by nebylo vhodné určovat, protože při přímém napadení musí stejně všichni bojovat. Pro náčelníka štábu a náčelníky druhů vojsk, po případě posilových prostředků bude obdobně zařízen jiný transportér. Spojení mezi velitelem a náčelníkem štábu radiovým dispečerským zařízením. Takto zařízené dva základní prvky velení budou zabezpečovat nepřetržitost velení za pohybu, při přemísťování VS, i při případném bojovém použití jednoho velitelského prvku.

Štábní pracovna střelecké, mechanisované nebo tankové divise

I na tomto stupni třeba vytvořit dva základní prvky, a to na obrněném transportéru, kterého použije velitel divise při jeho přemísťování za vojsky (VPS) — prakticky jako velitelské pracovny většího rozsahu.

Na VS bude zvlášť upraven štábní autobus jako štábní pracovna (slouží jen k účelům velení). Když je velitel na VS, velí ze štábní pracovny, zařízený transportér (velitelská pracovna) může sloužit jako ZVS.

Z a ř í z e n í V P S a V S (velitelská i štábní pracovna).

Bude účelné obě tyto pracovny vybavit těmito pomůckami:

- televizorem s obrazovkou pro přenášení zpráv od leteckého průzkumu (jen ze štábní pracovny),
- radiovou stanicí pro spojení velitele (náčelníka štábu) s podřízenými veliteli (štáby),
- radiovou stanicí pro spojení s velitelstvím armády (s nadřízenými, se štábem a se sousedy),
- přijímačem v síti výstrahy a leteckého průzkumu,
- záložní radiovou stanicí,
- záložním přijímačem,
- fototelegrafem pro spojení s pluky,

- fototelegrafem pro spojení s armádou a mezi VPS a VS (u náčelníka štábu totéž pro spojení se štáby),
- radiovým dispečerským zařízením uvnitř štábu,
- operační mapou s technickými pomůckami.

Transportér pro VPS vybaví zbraněmi jako u velitelské pracovní pluku. V takto zařízených pracovních se zásadně velí ústně a pomocí fototelegrafu. Žádné dokumenty se tam nezpracovávají kromě stručných náčrtů úkolů a hlášení pro fototelegraf.

Písemná hlášení, stručné plány a propočty pořizuje štáb divise mimo pracovní.

Operační pracovní armády a některé zvláštnosti organizace štábu

Pro VPS bude účelné zařídit k velení dva obrněné transportéry (jako pracovní) s výzbrojí a zařízením jako u divise — jeden pro velitele a operační skupinu a jeden pro velitele a náčelníky druhů vojsk přítomné na VPS.

Štáb armády — hlavně operační štáb by bylo možné organizovat takto:

- skupina velitele pro VPS,
- skupina informačně řídicí — v operační pracovní na VS,
- skupina plánovací — ve zvláštních zařízeních na VS.

Skupina velitele pro VPS

V transportérech velitele a jeho operační skupiny by bylo účelné toto zařízení:

- radiová stanice pro spojení s veliteli podřízených divisi,
- radiová stanice pro spojení se štábem na VS armády,
- radiová stanice pro spojení s velitelstvím frontu,
- radiová stanice záložní,
- přijímač v síti výstrahy a leteckého průzkumu,
- přijímač záložní,
- fototelegraf pro spojení s veliteli divisi,
- fototelegraf pro spojení se štábem na VS armády,
- radiové dispečerské zařízení pro spojení na VPS (při rozmístění i za pohybu),
- operační mapa pro řízení vojsk, na ní zaznamenávat situaci stran praktickými pomůckami obdobně jako v leteckém operačním sále, ale přizpůsobenou pohybu v terénu.

Důležité bude, aby ve velitelských pracovních od pluku až po armádu byla na mapě vedena situace odpovídající skutečné situaci. Proto budou značky pohyblivé. Tu nepokládám za nutné vést mapu, v které bude zachycen celodenní průběh boje. K tomu stačí výkazová mapa ve štábu divise nebo armády (fotografie mapy v operační pracovní). Velitel se musí soustředit na řízení boje (operace) i se svými pomocníky. Nepřipustit, aby se stal »registrátorem« nebo aby se jimi stali jeho pomocníci. Na VPS musí být vysoce produktivní skupina k velení vojskům. Vše ostatní musí pro-

vádět štáb z VS. Při vedení boje řídí velitel armády boj z velitelské pracovny (podle potřeby přímo z transportéru) ústně bez zpracovávání dokumentů, jako je tomu v leteckém operačním sále.

Skupina informačně řídicí — je zřízena a pracuje v operační pracovně na VS armády.

Je-li velitel armády na VS v průběhu operace, velí odtamtud velitel nebo náčelník štábu přímo.

Informační skupina soustavně zaznamenává situaci vlastních vojsk na frontě i v týlu a orgán oddělení průzkumu situaci nepřítele. Důležité je, aby byl soustavný přehled o pohybu druhých sledů a záloh. To musí být zaznamenáváno pohyblivými značkami (ušetří se čas na zakreslování a bude větší přehlednost mapy).

Informačně řídicí skupina složená z příslušníků operačního oddělení — z náčelníka nebo jeho zástupce a z pomocníka — vyhodnocuje situaci a dává veliteli nebo náčelníkovi štábu návrhy a podklady pro rozhodnutí. Činnost vojsk usměrňuje podle plánu a schválených pokynů velitele, čítajíc v to pohyb záloh a plánované přesuny.

Zásadně nesmí být připuštěn žádný nepovolaný příslušník štábu do operační pracovny. Veškerou vnitřní práci štábu usměrňuje náčelník štábu po čas pobytu mimo operační pracovnu. Je-li přítomen v operační pracovně, podle jeho pokynů operační důstojník nebo správce štábu.

Plánování operací, přípravu dokumentů a rozkazů provádí plánovací skupina ze zvlášť zařízených prostorů ve štábu. Ke schválení těchto dokumentů přijde velitel osobně na její pracoviště. Obdobně je zpracovávána mimo operační pracovnu výkazová mapa podle pokynů důstojníka z operační pracovny (vnitřní dispečink).

Uvedeným způsobem se vytvoří z informační skupiny v operační pracovně ústřední řídicí orgán pro vojska. Ten musí být zproštěn všech jiných úkolů. Když to nedokážeme, nemůže se stát operační oddělení řídicím orgánem ve štábu. Aby se operační oddělení tímto řídicím orgánem stalo, musí být k tomu usměrněna všechna zlepšovatelská opatření.

Kromě uvedených pojítek budou pochopitelně podle situace organizovány i jiné druhy spojení, čítajíc v to linková a pohyblivá pojítka.

Výhodou soustředění úsilí řízení vojsk v operačních pracovnách je, že zabezpečí rychlou informovanost řídicích orgánů, zbaví řídicí operační skupinu mnohých opatření, která ji odpoutávala od vlastního určení, jako vedení několika pracovních map, předávání úkolů řetězem od velitele k pomocníkům prostřednictvím různých funkcionářů. Kromě operační mapy v operační pracovně stačí, když bude vedena jen jedna výkazová mapa graficky pro celý štáb mimo operační pracovnu.

Této výkazové mapy mohou velitelé používat, bude-li nutno podat informační zprávu staršímu náčelníkovi.

Je pochopitelné, že v tomto krátkém příspěvku jsem podrobně nevyřešil celou organizaci práce štábu. Uvedl jsem jen několik myšlenek, jak by bylo možné vytvořit pružné, pohyblivé a skutečně řídicí centrum ve štábu s využitím zkušeností operačních sálů letectva a VPVOS.

Domnívám se, že by bylo vhodné tyto myšlenky kriticky prozkoumat zejména u štábů divisí a okruhů, akademií a druhů vojsk veliteli i technikou a pak po všestranném promyšlení prakticky vyzkoušet na některém štábním cvičení v terénu. K zabezpečení spolehlivého velení v počátečním období

války je životně důležité organisovat pružnější a pohyblivější štáby odpovídající soudobým podmínkám.

Podmínkou úspěšné práce v operačních pracovnách bude vybudovat dokonalé spojení mezi štáby všech druhů navzájem a mezi jednotlivými velitelskými i štábními pracovnami. Prostředky velení musí umožňovat práci i za velkého hluku a dorozumění všech příslušníků pracovny. Pracovnu umístit ve vozidle schopném pohybu v terénu i ve vodě (obojživelném). Jen když vybavíme velitelské orgány tak pohyblivými prostředky, budou moci úspěšně velet i v soudobých podmínkách.

Závěr

V stručném článku jsem se zabýval jen dílčími otázkami, jejichž vyřešením je možno přispět i k celkovému rozpracování tak závažného problému pro naši armádu, jako je počáteční období války. K tomu však je třeba zaujmout k uvedeným otázkám konkrétní stanovisko, dále otázky rozvíjet, ukazovat na lepší možnosti řešení s cílem zdokonalit bojovou připravenost armády.